

DIGITALNA ŠKOLA FBiH

Moderno obrazovanje za svako dijete

INICIJATIVA

Svako dijete u Federaciji Bosne i Hercegovine treba imati pristup modernim digitalnim alatima za učenje - bez obzira na kanton, grad, općinu ili selo u kojem živi.

Federalni okvir • kantonalna provedba • jednake digitalne mogućnosti

Elvis Bajrić

2026

1. Zašto nam je potrebna Digitalna škola FBiH

Obrazovanje se mijenja brže nego ikada. Djeca danas odrastaju uz digitalne uređaje, umjetnu inteligenciju, interaktivne sadržaje i gotovo neograničen pristup informacijama. Škola zato ne smije ostati samo na tabli, udžbeniku i povremenoj informatičkoj opremi.

Cilj inicijative nije zamijeniti nastavnika tehnologijom, niti knjigu ekranom. Cilj je da nastavnik, knjiga i moderna tehnologija zajedno daju djetetu kvalitetnije, dostupnije i individualiziranije obrazovanje.

Poseban problem je nejednakost: digitalne mogućnosti učenika danas često zavise od mjesta stanovanja, opremljenosti škole i finansijskih mogućnosti porodice. Digitalna škola FBiH uvodi minimalni standard koji treba važiti za svako dijete.

Dijete u Bosanskom Petrovcu mora imati iste digitalne mogućnosti za učenje kao dijete u Sarajevu.

2. Osnovna ideja

Digitalna škola FBiH je razvojni okvir za modernizaciju obrazovanja koji povezuje digitalne sadržaje, opremu, nastavničke alate, analitiku učenja, sigurnu primjenu umjetne inteligencije i jednak pristup tehnologiji.

Federacija postavlja zajednički okvir, minimalne standarde, modele finansiranja i interoperabilnosti, dok se provedba vrši u saradnji sa kantonima, ministarstvima obrazovanja i školama, u skladu sa njihovim nadležnostima.

Sistem se ne veže za jednog proizvođača niti jednu aplikaciju. Fokus je na standardu koji omogućava da različiti digitalni alati mogu raditi zajedno i da škola bira rješenja koja ispunjavaju propisane kriterije.

3. Šta Digitalna škola FBiH treba omogućiti

- Jedinstven digitalni pristup obrazovnim sadržajima za učenike i nastavnike.
- Interaktivne lekcije, kvizove, vježbe, simulacije i zadatke usklađene s nastavnim planovima i programima.
- Digitalne razrede u kojima nastavnik može zadavati sadržaj, pratiti napredak i prepoznati gdje učeniku treba dodatna podrška.
- Pristup preko računara, tableta i mobilnog telefona, uz mogućnost korištenja i u slabije povezanim sredinama.
- Automatsko bilježenje napretka, uz zaštitu privatnosti i jasno ograničenu obradu podataka.
- Alate za učenike s teškoćama i različitim stilovima učenja.

- Jednostavan pristup roditeljima osnovnim informacijama o napretku djeteta, bez pretvaranja sistema u alat za nadzor.

4. Digitalni minimum za svako dijete

Digitalizacija nema smisla ako dio djece ostane izvan sistema. Zato Digitalna škola FBiH uvodi koncept minimalnog digitalnog standarda.

- Svaka škola mora imati pouzdanu internet vezu i funkcionalnu lokalnu mrežu.
- Svaka učionica mora imati osnovnu opremu za digitalni sadržaj tamo gdje je pedagoški opravdano.
- Učenik koji u porodici nema odgovarajući uređaj mora imati mogućnost posudbe školskog uređaja ili podrške kroz socijalno ciljani program.
- Digitalni sadržaji moraju biti dostupni bez dodatnih skrivenih troškova za roditelje kada su dio obaveznog programa.
- Škole u ruralnim i demografski ugroženim područjima dobijaju prioritet pri opremanju.

Princip: digitalizacija ne smije povećati razliku između djece - mora je smanjivati.

5. Nastavnik ostaje u centru sistema

Tehnologija ne vodi razred. Nastavnik vodi razred. Digitalni alati trebaju nastavniku smanjiti administrativni teret i dati više vremena za rad sa učenicima.

- priprema digitalnih materijala i zadataka;
- brža provjera jednostavnih vježbi i testova;
- pregled napretka razreda i pojedinačnih učenika;
- prepoznavanje tema u kojima veći broj učenika ima poteškoće;
- kreiranje dodatnih vježbi za učenike kojima je potrebna podrška;
- razmjena kvalitetnih nastavnih materijala između škola i nastavnika.

Uz tehnološku infrastrukturu mora ići kontinuirana edukacija nastavnika. Nabavka uređaja bez obuke ljudi koji ih koriste nije digitalizacija obrazovanja.

6. Umjetna inteligencija kao pomoćnik

Umjetna inteligencija može biti jedan od najkorisnijih alata savremenog obrazovanja ako se koristi kontrolisano, transparentno i pedagoški odgovorno.

AI u Digitalnoj školi FBiH može:

- objasniti istu lekciju na drugačiji, učeniku razumljiviji način;
- generisati dodatne zadatke i primjere prilagođene nivou znanja;
- prepoznati obrasce grešaka i preporučiti dodatnu vježbu;

- pomoći nastavniku u pripremi materijala;
- olakšati prilagodbu sadržaja učenicima sa specifičnim obrazovnim potrebama.

AI ne odlučuje o ocjeni, disciplinskoj mjeri niti obrazovnoj sudbini učenika. Ključne odluke ostaju odgovornost nastavnika i škole.

7. Jedinstveni digitalni identitet učenika

Učenik treba imati siguran obrazovni digitalni identitet koji omogućava pristup sadržajima i kontinuitet učenja tokom školovanja. Sistem mora biti projektovan po principu minimalnog prikupljanja podataka.

- jasna pravila ko može pristupiti kojim podacima;
- evidencija svakog pristupa osjetljivim podacima;
- zabrana komercijalnog korištenja podataka učenika;
- anonimizacija podataka za statističke i razvojne analize;
- mogućnost roditelja i punoljetnog učenika da vide koje podatke sistem čuva.

8. Šta digitalizacija nije

- Nije zamjena knjige tabletom.
- Nije produžavanje vremena koje djeca provode pred ekranom.
- Nije kupovina opreme bez pedagoške svrhe.
- Nije centralizacija nastavnog sadržaja u jednu politički kontrolisanu platformu.
- Nije zamjena nastavnika umjetnom inteligencijom.
- Nije baza podataka za praćenje privatnog života djece.

Digitalni alat koristi se samo kada poboljšava učenje. Čitanje, pisanje, razgovor, praktični rad, sport, umjetnost i socijalni razvoj ostaju nezamjenjivi dijelovi škole.

9. Federalni okvir i kantonalna provedba

Obrazovni sistem Federacije BiH ima složenu raspodjelu nadležnosti. Zbog toga ova inicijativa ne polazi od stvaranja jedne centralne škole ili oduzimanja nadležnosti kantonima.

Federalni nivo treba da ponudi zajednički razvojni okvir i finansijsku podršku, dok kantoni i škole implementiraju rješenja u skladu sa svojim nastavnim planovima i potrebama.

Federalni okvir može obuhvatiti:

- minimalne tehničke i sigurnosne standarde;
- standarde interoperabilnosti digitalnih platformi;
- zajedničke kriterije za zaštitu podataka djece;
- model sufinansiranja opreme i infrastrukture;

- zajednički katalog provjerenih digitalnih obrazovnih resursa;
- programe stručnog usavršavanja nastavnika;
- mjerljive pokazatelje kvaliteta digitalizacije.

10. Pilot projekat

Digitalna transformacija obrazovanja mora se uvoditi postepeno. Predlaže se pilot-program u ograničenom broju škola različitog profila: gradske, ruralne, velike i male škole.

Pilot traje jednu školsku godinu i prati:

- napredak učenika;
- angažman i motivaciju;
- opterećenje nastavnika;
- iskustvo roditelja;
- kvalitet i pouzdanost tehnologije;
- zaštitu podataka i sigurnosne incidente;
- razlike između škola i područja.

Nakon evaluacije utvrđuje se šta treba zadržati, promijeniti ili odbaciti prije šire primjene.

11. Faze implementacije

Faza 1 - Standardi i mapiranje (0-6 mjeseci)

- mapiranje opremljenosti škola i kvaliteta interneta;
- definisanje minimalnog digitalnog standarda;
- izrada sigurnosnih i pedagoških pravila;
- odabir pilot-škola.

Faza 2 - Pilot (6-18 mjeseci)

- opremanje pilot-škola;
- obuka nastavnika;
- uvođenje digitalnih sadržaja i analitike;
- kontinuirano praćenje rezultata.

Faza 3 - Evaluacija i širenje (18-36 mjeseci)

- nezavisna evaluacija rezultata;
- dorada standarda;
- postepeno uključivanje novih škola;
- prioritet ruralnim i slabije opremljenim sredinama.

Faza 4 - Trajni digitalni obrazovni ekosistem

- kontinuirana obuka nastavnika;

- redovno osvježavanje sadržaja;
- uvođenje novih tehnologija samo nakon provjere;
- stalna sigurnosna i pedagoška revizija.

12. Finansiranje

Digitalna škola FBiH treba biti višegodišnji razvojni program, a ne jednokratna nabavka računara.

Mogući izvori finansiranja obuhvataju federalni i kantonalne budžete, međunarodne razvojne i obrazovne fondove, programe digitalne transformacije i javne investicije u školsku infrastrukturu.

Prioritet finansiranja mora biti infrastruktura i djeca koja danas imaju najmanje mogućnosti. Sistem ne smije zavisiti od komercijalnog oglašavanja niti prodaje podataka učenika.

13. Mjerljivi ciljevi

- 100% škola obuhvaćeno mapom digitalne spremnosti;
- minimalni standard internetske povezanosti za svaku školu;
- svaki nastavnik dobija mogućnost stručne edukacije za digitalne alate;
- svako dijete ima pristup digitalnom sadržaju bez obzira na materijalni status;
- javno praćenje ulaganja i rezultata programa;
- redovno mjerenje učinka tehnologije na znanje, a ne samo broja kupljenih uređaja.

14. Koristi za učenike, nastavnike i društvo

Za učenike

- zanimljivije i interaktivnije učenje;
- više individualne podrške;
- jednak pristup kvalitetnim sadržajima;
- razvoj digitalne i AI pismenosti.

Za nastavnike

- manje rutinske administracije;
- bolji uvid u napredak učenika;
- lakša priprema i razmjena materijala;
- kontinuirana stručna podrška.

Za društvo

- manje obrazovne nejednakosti;
- bolje pripremljene buduće generacije;
- veća digitalna pismenost;
- obrazovni sistem koji prati tehnološki razvoj umjesto da za njim zaostaje.

15. Kampanjska poruka

Ne želim zamijeniti knjigu tabletom ni nastavnika umjetnom inteligencijom. Želim da nastavnik, knjiga i moderna tehnologija zajedno daju djetetu bolje obrazovanje.

DIGITALNA ŠKOLA FBiH

Jednake digitalne mogućnosti. Moderni nastavnici. Bolje obrazovanje.

16. Zaključak

Digitalna škola FBiH nije projekat jedne aplikacije, jednog dobavljača niti jednog mandata. To je ideja da obrazovanje dobije dugoročni digitalni standard koji prati razvoj tehnologije, štiti djecu i daje nastavnicima bolje alate za rad.

Najvažniji kriterij uspjeha nije koliko smo kupili računara, nego da li su djeca naučila više, da li nastavnici rade kvalitetnije i da li je škola u maloj sredini dobila iste mogućnosti kao škola u velikom centru.

Cilj je jednostavan: moderno obrazovanje za svako dijete.